Национален извештај за имплементација на Архуската Конвенција на Република Македонија 2014 - 2017

Референца	Опис
Прашање 1	Обезбедете кратка информација за процесот подготвување на овој извештај, вклучувајќи и информација за властите кои биле консултирани или придонеле за неговата подготовка, на кој начин е консултирана јавноста и какво е влијанието/дали е земен предвид исходот од консултирањето на јавноста и материалот кој се користел како основа за подготвување на извештајот.

Нацрт верзијата од Националниот извештај за имплементација на Архуската Конвенција во Република Македонија е изготвен од страна на Министерството за животна средина и просторно планирање (МЖСПП). Следејќи ги начелата на Конвенцијата за навремено информирање и учество на јавноста, истиот беше јавно достапен со можност за дополнување и коментирање. Информацијата заедно со Извештајот е објавена на веб страната на МЖСПП, со што на секој поединец му беше овозможен пристап до Нацрт-извештајот и коментар.

Прашање 2	Известете за сите околности кои се релевантни за разбирање на извештајот, пр. дали постои федерална и/или децентрализирана структура која донесува одлуки, дали одредбите од Конвенцијата имаат директен ефект врз нејзиното стапување во сила, или дали финансиските ограничувања претставуваат значителна препрека за имплементација

Ова е петти извештај за имплементација на Архуската Конвенција на Република Македонија. На 01.07.1999 година, Собранието на Република Македонија (РМ) го усвои Законот за ратификација на Конвенцијата за пристап до информации, Учество на јавноста во донесување на одлуки и Пристап до правдата за прашања поврзани со животната средина, а осум дена од денот на нејзиното објавување во Службен весник на РМ (бр. 40/99 од 6.07.1999година) истата влезе во сила. Република Македонија го има ратификувано и Протоколот за регистар за испуштање и пренос на загадувачки материи во 2010 година.
Во Република Македонија постои поделба на државната власт на законодавна, извршна и судска. Собранието на Република Македонија кој е претставнички

орган на граѓаните е носител на законодавната власт. Владата на Република Македонија е носител на извршната власт.Судската власт ја вршат судовите.

Согласно Уставот на Република Македонија на граѓаните им се гарантира правото на локална самоуправа. Единици на локалната самоуправа се општините кои меѓу другото имаат надлежност во урбанистичкото (урбано и рурално) планирање, заштитата на животната средина и природата комуналните дејности и др.

Во Уставот на Република Македонија во чл 118 е утврдено дека ратификуваните меѓународните договори се дел од внатрешниот правен поредок и неможат да се менуваат со закон при што судовите судат врз основа на Уставот и законите и меѓународни договори ратификувани во согласност со Уставот.

Прашање 3	Објаснете како се имплементирани овие ставови. Конкретно, опишете: (а) Во однос на став 2, мерките преземени за обезбедување на помош и потребното советување/насочување од страна на функционерите и властите; (б) Во однос на став 3, мерките превземени за промовирање на едукацијата и подигнувањето на јавната свест за животната средина; (в) Во однос на став 4, мерките преземени за обезбедување на соодветно признавање и поддршка за здруженијата, организациите или групите кои ја промовираат заштитата на животната средина; (г) Во однос на став 7, мерките преземени за промовирање на принципите од Конвенцијата на меѓународно ниво; (д) Во однос на став 8, мерките преземени да обезбедат лицата кои ги користат своите права според Конвенцијата да не бидат казнувани, прогонувани или вознемирувани

а) Во Законот за животната средина се регулирани барањата на Архуската конвенција за пристап до информации за животната средина, учество на јавноста во донесувањето на одлуки и пристап до правдата.

Генерално прашањето за пристап до информации од јавен карактер се уредени со Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер („Службен весник на Република Македонија бр. 13/06, 86/08, 6/10, 42/14, 148/15 и 55/16), додека пристапот до информации од обласата на животната средина е уреден со Законот за животната средина. За ширење на информациите за животната средина и за обезбедување на полесен пристап до информациите кои ги поседуваат субјектите кои поседуваат информации се грижи Министерството за животна средина и просторно планирање.

Владата на Република Македонија на предлог на Министерството за животна средина и просторно планирање објавува и одржува листа на субјекти

кои поседуваат или пак за кои се поседуваат информации од областа на животната средина. Во листата се определуваат и информациите кои ги поседува секој од наведените субјекти. Субјектите кои поседуваат или пак за кои се поседуваат информации од областа на животната средина имаат обврска податоците кои ги поседуваат постојано да ги ажурираат и истите да ги достават или да ги направат достапни на лицата кои побарале пристап до информациите. Сите субјекти кои поседуваат информации од областа на животната средина имаат обврска да определат овластено лице кое ќе биде одговорно за остварување на правото на пристап до информации од областа на животната средина како и да обезбеди просторија во која ќе се врши увид во бараните информации.

Согласно член 37 од Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер, одговорното лице во Министерството за животна средина и просторно планирање до 31 Јануари во тековната година за претходната година има обврска да достави годишен извештај до Комисијата за слободен пристап на информации од јавен карактер. Во извештајот се содржани следните податоци: број на поднесени барања, број на позитивно одговорени барања, број на одбиени барања со наведување на причините за секое одбиено барање, број на вложени жалби против првостепени одлуки (решенија и заклучоци) на имателите на информации, со опис на одлуката како и со наведување на причините за донесената одлука во случај на повторно одбивање на бараната информација;број на усвоени жалби со одлука на Комисијата;број на преиначени првостепени одлуки по постапување на Комисијата; број на одбиени жалби од Комисијата и причини за нивно одбивање; број на отфрлени жалби од Комисијата и причини за нивно отфрлање; број на случаи на молчење на Комисијата; број на барања за поведување прекршочна постапка и поведени прекршочни постапки; број и видови на изречени прекршочни санкции; број на поведени управни спорови против конечната одлука на Комисијата и број и список на донесени судски одлуки во кои тужбата на барателот во управниот спор е позитивно решена, како и наведување на причините на кои се темели одлуката на надлежниот суд.

Комисијата за слободен пристап на информации од јавен карактер врз основа на добиените извештаи од имателите на информации подготвува заеднички извештај за спроведување на Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер. Извештајот најдоцна до 31 Март во тековната година за претходната година се доставува до Собранието на Република Македонија. По прифаќање на извештајот од Собранието истиот се објавува во средства за јавно информирање (билтен, интернет страница).

Commented [DC1]: Бришете ако е премногу обемно

б) Во насока на промовирање на едукацијата за животната средина и подигање на јавната свест во Законот за животната средина се предвидени следните можности:

- Министерството за животна средина и просторно планирање во соработка со Министерството за образование и наука да дава поддршка на образовните и научните институции, стручни организации и здруженија на граѓани основани

заради заштита на животната средина и одржливиот развој и спроведување на образовни активности;
- Министерството за животна средина и просторно планирање да обезбедува подршка за публикување на книги и брошури на теми поврзани со заштита и унапредување на животната средина и одржливиот развој со цел подобрување на образованието
- Министерството за животна средина и просторно планирање во соработка со Министерството за образование и наука да обезбедува подршка на истражувањата за состојбите од обласата на животната средина и на проектите за животна средина;

Ваква обврска за потикнување на развојот на образованието и јавната свест во области на животната средина во законот е предвидена и за единиците на локална самоуправа.

Исто така во насока на подигнување на јавната свест Законот за животна средина предвидува доделување награди и признанија за достигнувања во областа на заштита и унапредување на животната средина кои ги доделува Министерството за животна средина и просторно планирање. Наградите и признанијата се доделуваат на правни или физички лица кои дале определен придонес за животната средина и истите се доделуваат врз основа на конкурс кој го објавува Министерството. Дополнително во Законот за животната средина се утврдува обврска за Министерството за образование и наука да води сметка дека во наставните планови за основно или средно училиште, да предвиди наставна содржина во областа на животната средина.

в) Подршка на здруженијата, организации или групи кои ја промовираат заштита на животната средина се обезбедува преку Програмата за инвестирање во животната средина која ја донесува Владата на Република Македонија на предлог на Министерството за животна средина и просторно планирање. Корисници на средства од програмата може да бидат физички и правни лица, вклучувајќи органи на државната управа, единици на локална самоуправа кои реализираат програми, проекти и други слични активности за заштита и унапредување на животната средина. Средствата од Програмата меѓу другото може да се користат и за подигнување на јавната свест во областа на животната средина, потикнување на образовни, истражувачки и развојни студии, програми, проекти и други слични активности за заштита и унапредување на животната средина и подршка на невладини и непрофитабилни организации од областа на животната средина. Исто така, Владата на Република Македонија има изработено и Стратегија за соработка со Здруженија на граѓани согласно која

Министерството изработува Програма и Акциски план за имплементација и изработува Годишни извештаи.
Во извештајниот период преку Програмата за инвестиции во животната средина доделени се ...63.000.000 денари за подигнување на јавната свест , заштита на водите и природата.

Прашање 4	Опишете ги препреките на кои се наиде при имплементацијата на било кој од ставовите од Член 3 наведени погоре

При имлементација на Конвенцијата како недостатоци се идентификувани:
- недостаток на финансиски ресурси за отварање и опремување на информативни пунктови преку кои граѓаните навремено би биле обезбедени со потребните информации;
- недостаток на расположливи човечки ресурси на национално и локално ниво;
- потреба од зајакнување на капацитетите на невладиниот сектор;
- недостаток на користење на електронските алатки и недоволен капацитет за развој на електронските алатки за пристап до информации на национално и локално ниво (голем број на регистри во електронска веризја не се ажурирани и не се достапни за јавноста)
- недоволна системска развиеност за имплементација на третиот столб од Конвенцијата - пристап до правда;
- Зајакнување на улогата на медиумите во подигањето на еколошката свест;
- Поголема застапеност на еколошкото воспитување во образовните програми и развивање на свеста за основното човеково право за здрава животна средина.
- Зголемување на финансиските средства кои ќе се одвојуваат од буџетот на државата за спроведување на активности за заштита на животната средина на централно и локално ниво како и зголемување на финансиската помош за невладините организации за спроведување на активности и проекти со цел подобрување на животната средина.

Прашање 5	Обезбедете други информации за практичната примена на општите одредби од Конвенцијата.

За да се постигне висок степен на јавна свест за животната средина како и за исполнување на обврските согласно Архуската конвенција (првиот и вториот столб) и Законот за животната средина, МЖСПП спроведува активности за редовно информирање, едукација и запознавање со еколошките термини, движења и политики, развивање на позитивните навики на однесување кон животната средина и обезбедување на услови за вклучување на јавноста при

донесување на одлуки. Ваквите активности се насочени кон различни целни групи (деца од предучилишна и училишна возраст и младинци, невладини организации, претставници на единиците на локална самоуправа, на индустријата и др.) и се составен дел од различни работни процеси. За таа цел во рамките на Министерството функционира Сектор за комуникација со јавност преку кој се врши практична примена на начелата на Архуската конвенција.

За подигање на јавната свест, согласно годишната програма на СКЈ се спроведуваат најмалку две кампањи на актуелни теми (во извештајниот период фокусот беше на отпадот, климатските промени и водите), а редовно се организираа настани за одбележување на деновите од еколошкиот календар (22 Март-Светски ден на водите; 22 Април-Ден на планетата Земја; 5 Јуни - Светски ден на животната средина; 16 Септември –Ден на озонот; 16-22 Септември Европска недела на мобилност).

Посебни напори се вложени во поддршка на процесот на инкорпорирање на еколошки содржини и програми во образовниот процес (имплементација на Зелен пакет, Зелен Пакет Јуниор и сл.) .

Во СКЈ достапна е библиотека со над 1000 наслови од областа на животната средина и компјутери кои можат слободно да ги користат заинтересираните граѓани за пристап до информации од областа животна средина.

Едукацијата и подигањето на јавната свест се остварува и преку соработката со електронските и печатените медиуми за кои редовно се обезбедуваат информации на Македонски и на Албански јазик.

Секторот е редовно ги ажурира информациите на социјалните мрежи Фејсбук и Твитер како и веб страницата на Министерството и на проектите на Министерството.

За подробро вклучување на јавноста во донесување на одлуки изработена е база на податоци за здруженија на граѓани кои делуваат во областа животна средина и тие редовно, согласно Законот за животна средина се известуваат и се поканувваат на јавни расправи при донесување на законски, стратешки и плански документи, како и спроведување на процедурите за ЕИА и СЕА. Вклученоста на јавноста се подобрува и преку редовните средби со НВО кои можат да бидат редовни годишни средби или консултативни средби за надминување на актуелни проблеми.

Во рамките на Министерството постои и Македонски информативен центар кој обезбедува информации за квалитетот на поединечните медиуми од животната средина (воздух, вода, почва, бучава) кои се достапни до широката јавност преку веб станицата на Министерството.

Прашање 6	Посочете релевантни web адреси, доколку се достапни

www.moepp.gov.mk
http://airquality.moepp.gov.mk
http://uslugi.gov.mk
http://klimatskipromeni.mk/#/index/main
https://www.facebook.com/MacedoniaMOEPP
https://www.facebook.com/www.moepp.gov.mk
https://twitter.com/MOEPPMKD
https://www.facebook.com/ednokapaceednanadezplus/
https://www.facebook.com/dishemezaedno/
https://www.facebook.com/klimatskipromenimk/
http://ripz.moepp.gov.mk/
http://scc.b1.finki.ukim.mk/#/index/main
http://ebiblioteka.moepp.gov.mk:8080/library/home
http://exim.gov.mk/EILWeb/

Прашање 7	Објаснете како е имплементиран секој став од Член 4. Опишете го транспонирањето на релевантните дефиниции во Член 2 и барањата за не дискриминација во Член 3, став 9. Опишете ги посебно и: (а) Во однос на став 1, мерките преземени да обезбедат: (и) Секое лице може да има пристап до информациите без да мора да покаже интерес; (ии) копии од актуелната документација која ги содржи или вклучува бараните информации; (иии) преземени со цел да се почитуваат временските рокови дадени во став 2; (в) Во однос на ставовите 3 и 4, мерките преземени да: (и) обезбедат иземање/ослободување од барањата; (ии) обезбедува примена на тестот за интерес на јавноста даден на крајот од став 4; (г) Во однос на став 5, мерките преземени со цел властите кои не ги поседуваат бараните информации за животната средина да преземаат соодветни активности; (д) Во однос на став 6, мерките преземени со цел спроведување на барањето за издвојување на информациите и нивната достапност; (ѓ) Во однос на став 7, мерките преземени со цел одбивањата да ги исполнуваат временските рокови/ограничувања и останатите барања во однос на одбиените барања; Во однос на став 8, мерките преземени со цел исполнување на барањата за наплата.

Едно од основите граѓански права кои се дефинирани во Уставот на Република Македонија е правото на еднаков пристап на граѓаните пред Уставот и законите. Граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата, независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба.

Исто така, едно од начелата на кои се заснова Законот за животната средина е начелото на учество на јавноста и пристап до информации според кое органите на државната власт и органите на единиците на локална самоуправа се должни да ги обезбедат сите потребни мерки и да пропишат постапки со кои се обезбедува остварување на правото на пристап до информации и учество на јавноста во донесување на одлуки кои се однесуваат на состојбата на животната средина, како и да обезбедат изјаснување на јавноста во постапката за донесување на тие одлуки.

Барањата кои произлегуваат од Архуската Конвенција за пристап до информации за животната средина, учество на јавноста во донесувањето на одлуки и пристап до правдата се содржани во Законот за животната средина.

Во Законот е пропишано дека:

- Секој има право на пристап до информации за животната средина без притоа да мора да го докажува својот интерес;
- Правото на пристап до информации се остварува на начин определен со законот;
- Обврска да обезбедат информации за животната средина имаат сите органи определени со законот;
- Одбивање на барањето да се даде информација може да се направи само во определени случаи пропишани согласно законот;
- Органите определени со овој закон имаат обврска да собираат и објавуваат информации за животната средина од делокругот на нивното работење;
- Надоместокот на трошоците за давање на бараната информација ќе бидат во висина која е разумна и не ги надминува реалните трошоци; и
- Незадоволната страна има право на пристап до правдата.

Секој има право на пристап до информации до животната средина без притоа да мора да го докажува својот интерес. Правото на пристап до информации од животната средина се остварува во однос на сите информации во писмена, визуелна, аудио, електронска или на кој било друг начин достапна форма, а кои се однесуваат на состојбата на медиумите и областите, факторите, мерките, извештаите, анализата на трошоци и состојбите поврзани со животот и здравјето на луѓето.

Начинот и постапката на обезбедување пристап до информациите во врска со животната средина се подетално регулирани со Правилникот за начинот и

постапката за обезбедување на пристап до информации за животната средина.
Законот определува дека органи и правни и физички лица кои поседуваат или за кои се поседуваат информации за животната средина се: органите на државната власт; единиците на локалната самоуправа, правните и физичките лица на кои, во согласност со законот, им се доверени јавни овластувања, вклучувајќи и специјални должности, активности и услуги во областа на животната средина; како и други правни и физички лица на кои согласно закон или договор им е доверено да вршат дејност или услуга од јавен интерес во областа на животната средина, а кои се под надзор на претходно наведените органи.
Барањето за информации за животна средина може да се достави до секој од субјектите кои поседуваат или за кој се поседуваат информации во врска со животната средина. Субјектите се должни во најкраток можен рок, но не подолго од еден месец од приемот на барањето да обезбеди пристап до информациите. Доколку поради обемноста или комплексноста на инфомацијата истата не може да се комплетира во наведениот рок, рокот за обезбедување на информацијата е два месеца по приемот на барањето. Во таков случај субјектот пред истекот на рокот од еден месец го известува барателот за потребата од продолжување на рокот притоа наведувајќи ги причините за тоа.
Информациите се доставуваат во бараната форма освен во случаите кога информацијата веќе постои во одредена форма и е лесно достапна за јавноста. Доколку пак поповолно е информацијата да се достави во форма поинаква од бараната, субјектот е должен во рок од седум дена од приемот на барањето да го извести барателот за причините поради која информацијата ја дава во поинаква форма.
Субјектите за давање на бараната информација не наплатуваат надоместок. Притоа, пребарувањето на регистрите или евиденциите на податоци, како и проверувањето на информациите на местото каде што се чуваат или се одржуваат е бесплатно. По исклучок, субјектите наплатуваат надоместок на трошоците за давање на информации. Висината на надоместокот на трошоците за давање на информации треба да биде разумна и да не ги надминува реалните трошоци направени за давање на информацијата.

Прашање 8	Опишете ги пречките на кои се наиде при имплементацијата на било кој од ставовите од Член 4.

При имплементацијата на ставовите од Член 4. забележани се следниве пречки:

- недостаток на капацитетите со цел правото на пристап до информациите за животната средина да се остварува во однос на сите информации, во писмена, визуелна, аудио, електронска или на кој било друг начин достапна форма,
- недостаток на финансики ресурси потребни заради дисиминација на податоци и информации, отварање и опремување на информативни пунктови,
- недостаток на расположивите човечки ресурси на национално и локално ниво како и
- потреба од зајакнување на граѓанскиот сектор.

Прашање 9	Обезбедете понатамошни информации за практичната примена на одредбите за пристап до информации, пр. дали постојат достапни статистички податоци за бројот на барањата, бројот на одбиените барања и причината за истите?

Во Секторот за комуникација со јавноста се врши евиденција на бројот на пристигнати барања согласно Законот за слободен пристап до информациите.
Во извештајниот период пристигнати се вкупно 45 барања на кои во законски рок им е одговорено и има шест жалби доставено до Комисијата за слободен пристап до информациите поради ненавремено доставен одговор. и како е одлучено по жалбите,

Прашање 10	Посочете релевантни web-сите адреси, доколку се достапни:

www.moepp.gov.mk
http://www.komspi.mk

Прашање 11	Објаснете како е имплементиран секој став од Член 5. Опишете го транспонирањето на релевантните дефиниции во Член 2 и барањето за не дискриминација во Член 3, став 9. Исто така, конктретно опишете: (а) Во однос на став 1, мерките преземени со цел да: (и) властите поседуваат и ги ажурираат информациите за животната средина; (ии) постои соодветен проток на информации за властите; (иии) во вонредни состојби, соодветните информасии се дисеминираат веднаш и без одлагање, (б) Во однос на став 2, мерките преземени со цел начинот на кој властите овозможуваат достапност на информациите за животната средина за јавноста да биде транспарентен и пристапот до информациите за

	животната средина да биде ефикасен; (в) Во однос на став 3, мерките преземени со цел информациите за животната средина прогресивно да стануваат достапни во електронските бази на податоци кои се лесно достапни за јавноста преку јавните телекомуникациски мрежи; (г) Во однос на став 4, мерките преземени за објавување и дисеминација на националните извештаи за состојбите во животната средина; (д) Мерките преземени за дисеминација на информациите наведени во став 5; (ѓ) Во однос на став 6, мерките преземени да ги поттикнат/охрабрат операторите чии активности имаат значително влијание врз животната средина редовно да ја информираат јавноста за влијанието на нивните активности и производи врз животната средина; (е) Мерките преземени за објавување и обезбедување/наоѓање на информации како што се бара во став 7; (ж) Во однос на став 8, мерките преземени за развивање на механизми во насока на обезбедување на јавноста да бидат достапни доволно информации за одреден производ; Во однос на став 9, мерките преземени за воспоставување на национален систем на инвентари или регистри на загадувачи.

Согласно Законот за животна средина, МЖСПП воспоставува Национален информативен систем за животна средина. Информативниот систем значи сеопфатна база на податоци и информации за состојбата на сите медиуми и области на животната средина, вклучувајќи ги и Регистарот за испуштање и пренесување на загадувачи и Катастарот за животна средина.

Член 40

Национален информативен систем за животна средина

(1) Заради управување со податоците за состојбата на животната средина на територијата на Република Македонија, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина воспоставува, развива, води и координира Национален информативен систем за животната средина (во натамошниот текст: Информативен систем).

(2) Работите на Информативниот систем од ставот (1) на овој член ги врши органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина – Македонскиот информативен центар за животна средина.

(3) Информативниот систем се воспоставува, развива, води и координира на начин што обезбедува база на релевантни, сеопфатни, точни и јавно достапни податоци и информации за состојбата, квалитетот и трендовите на сите медиуми и области на животната средина, како и предвидувања со употреба на техниките за моделирање заради интегрално управување со

заштитата на животната средина и/или со поединечните медиуми или области на животната средина, како и за следење на имплементацијата на документите за одржлив развој и заштита на животната средина.
(4) Информативниот систем од ставот (1) на овој член опфаќа собирање, обработка, систематизирање, чување, искористување, дистрибуција и презентирање на податоци и информации добиени од државната мрежа за мониторинг, локалната мрежа за мониторинг, од мониторингот кој го вршат лицата од членот 36 на овој закон, одделните медиуми и области на животната средина, како и податоците од членовите 41 и 42 на овој закон и Националната листа на показатели.
(5) Формата, содржината, начинот на водење и одржување на Националниот информативен систем за животна средина, формата и содржината на обрасците и роковите за доставување на податоците и информациите за состојбата со животната средина од ставот (4) на овој член до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, начинот на управување со тие податоци и нивното публикување ги пропишува Владата на Република Македонија на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

Член 40а
Доставување податоци

(1) Заради континуирано и ефикасно одржување и развој на Информативниот систем за животна средина, правните и физичките лица од членот 36 на овој закон, правните и физичките лица кои вршат мониторинг на животната средина како дел од државната и/или локалната мрежа за мониторинг, како и правните и физички лица кои вршат мониторинг или собираат податоци за животната средина се должни да ги доставуваат податоците и информациите за животната средина до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина на начин и постапка утврдени со членот 40 став (5) од овој закон, како и со посебните закони.
(2) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина може да побара субјектите од ставот (1) на овој член да доставуваат повремени и/или периодични, обработени и/или необработени податоци и информации за животната средина кои ги поседуваат, кои се релевантни за донесување на одлуки и спроведување на законските обврски поврзани со животната средина.
(3) Податоците и информациите од ставот (2) на овој член, врз основа на барањето од органот на државната управа надлежен за работите од областа

на животната средина, можат да се доставуваат во писмена, визуелна, аудио, електронска и/или во која било друга достапна форма.

(4) Органите на државната управа кои поседуваат информации, вклучувајќи и статистички податоци потребни за изработка на извештаите од членот 45 на овој закон се должни истите, без надоместок, да ги направат достапни на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина согласно со ставот (2) од овој член.

(5) Правните и физичките лица од членот 36 на овој закон, како и правните и физичките лица кои вршат мониторинг на животната средина се должни на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина да му обезбедат непречен пристап и користење на податоците потребни за Националниот информативен систем за животна средина, без надоместок.

Член 41
Регистар за испуштање и пренесување на загадувачи

(1) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина воспоставува и одржува Регистар за испуштање и пренесување на загадувачи (во натамошниот текст: Регистар на загадувачи), којшто е составен дел на Катастарот за животна средина.

(2) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува формата, содржината, методологијата и начинот на водењето на Регистарот од ставот (1) на овој член.

(3) Општината, градот Скопје и општините во градот Скопје, за своите подрачја, можат да воспостават и одржуваат Регистар на загадувачи, Податоците од регистарот на општината, градот Скопје и општините во градот Скопје, градоначалникот на општината, градоначалникот на градот Скопје и градоначалниците на општините во градот Скопје, најмалку еднаш месечно, во согласност со прописот од членот 40 став (5) на овој закон ги доставуваат до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина

(4) Правните и физичките лица се должни да доставуваат податоци за изготвување и одржувањето на Регистарот на загадувачи од ставот (1) на овој член, во согласност со прописот од членот 40 став (5) на овој закон и во согласност со издадените интегрирани еколошки дозволи.

Операторите на инсталации кои се извор на емисија и загадуваат еден или повеќе медиуми и области на животната средина се должни, во согласност со посебни закон, да вршат мониторинг на изворите на емисија, во медиумите на животната средина и податоците да ги доставуваат до Информативниот систем при МЖСПП.

Во зависност од нивната функција, субјектиите се должни, информациите за животната средина со кои располагаат или кои други ги чуваат во нивно име, да се шират, да бидат достапни на јавноста и да се одржуваат, во форми и во формати кои можат лесно да се репродуцираат и да бидат достапни преку мрежите на електронска комуникација. Исто така, тие се должни да овозможат учество на јавноста во текот на изготвувањето на закони, прописи и други правни акти. МЖСПП се грижи за ширење на информации за животната средина и за обезбедување на полесен пристап до информациите за животната средина кои ги поседуваат другите министерства, општините, општините во градот Скопје и градот Скопје и другите органи и субјекти.

Правото на пристап до информациите за животната средина се остварува во однос на сите информации, во писмена, визуелна, аудио, електронска или на кој било друг начин достапна форма, а кои се однесуваат на:

- Факторите, како што се материјата, енергијата, нуклеарните горива и нуклеарната енергија, бучавата, радијацијата или отпадот, вклучувајќи го и радиоактивниот отпад, емисиите и другите облици на испуштања во животната средина кои влијаат или би можеле да влијаат на медиумите на животната средина и на здравјето на човекот;
- Состојбата на медиумите и областите на животната средина, како што се воздухот и атмосферата, водата, почвата, земјиштето, биолошката и пределската разновидност, вклучувајќи ги и генетски модифицираните организми, како и меѓусебната интеракција на овие елементи;
- Факторите, како што се материјата, енергијата, нуклеарните горива и нуклеарната енергија, бучавата, радијацијата или отпадот, вклучувајќи го и радиоактивниот отпад, емисиите и другите облици на испуштања во животната средина кои влијаат или би можеле да влијаат на медиумите на животната средина и на здравјето на човекот;
- Мерките, вклучувајќи ги и административните, како што се: политиката, законодавството, плановите, програмите, договорите кои се однесуваат на прашањата поврзани со животната средина, како и активностите кои можат - директно или индиректно да влијаат врз медиумите и врз факторите на животната средина, како и мерките или активностите за заштита на тие елементи;
- Извештаите за имплементацијата на законите кои се однесуваат на животната средина;
- Состојбите поврзани со здравјето и со безбедноста на луѓето, безбедноста на прехранбените производи, вклучувајќи го и влијанието на загадувањето во ланецот на исхраната, условите за живот на луѓето, местата од значење за културата и изградените објекти, во мерка во којашто тие се под

влијание или би можеле да бидат под влијание на медиумите на животната средина или преку влијанијата на тие медиуми врз кои било од состојбите на погоренаведените елементи и фактори.

Прашање 12	Опишете ги пречките на кои се наиде при имплементацијата на било кој од ставовите од Член 5

- Националниот систем за инвентаризација на емисии во воздух () и CLRTAP инвентарот се подготвуваат одделно од различни тимови. Моментално, работата на GHG инвентарот е поддржана од проекти на UNDP, но пренесувањето на знаењето на македонските експерти и транспарентноста на GHG инвентарот се ограничени. Препорачан чекор напред, како во поглед на заштеда на ресурсите, така и во поглед на постигнување максимална ефикасност и квалитет во работата, би бил интегрирање на инвентарите за загадувачки супстанции во воздухот и стакленички гасови во една сеопфатна редовна годишна програма и назначување на секторски експерти кои ќе бидат одговорни за развој на GHG инвенторот и инвенторот за загадувачки супстанции во воздухот во нивната област на експертиза (енергија, транспорт, индустрија и употреба на производи, земјоделие, користење на земјиште, промена на користењето на земјиштето и отпад). Ова ќе ја подобри конзистентноста и точноста на инвентарите (на пр. ќе се користат исти податоци за активноста), ќе се зголеми ефикасноста (на пр. треба да се воспостави само еден систем за QA/QC) и ќе постои централизирана база на знаење за инвентари;
- Непостоење на национален систем во кој би се содржале сите достапни податоци за медиумите за животна средина (во моментот постојат поединечни бази на податоци);
- Недостаток на капацитети на локално ниво способни да собираат и управуваат со податоците и информациите од областа на животната средина;
- Недостаток на капацитети со цел правото на пристап до информациите за животната средина да се остварува во однос на сите информации, во писмена, визуелна, аудио, електронска или на кој било друг начин достапна форма;
- Недостаток на финансиски ресурси потребни заради собирање и дисиминација на податоци и информации, отварање и опремување на информативни пунктови и
- Потреба од зајакнување на капацитетите на невладиниот сектор.

Прашање 13	Обезбедете понатамошни информации за практичната примена на одредбите за собирање и дисеминација на информации за животната средина во Член 5, пр. дали постојат достапни статистички податоци за објавените информации?

Во согласност со Законот за животна средина, досега се развиени информативни системи за три медиуми на животната средина: квалитет на воздухот, управување со отпад и биодиверзитет. Имплементираните решенија се веб базирани што значи дека преку соодветен кориснички интерфејс се најавуваат корисниците на системот. Податоците се јавно достапни на интернет.

Националниот информативен систем за квалитетот на воздухот е имплементиран како дел од ИПА финансираниот Твининг проект "Зајакнување на капацитетите на централно и локално ниво за управување со животната средина во областа на квалитетот на воздухот". Проектот воспостави ефикасен национален систем за информации за животната средина во областа на квалитетот на воздухот

Со помош на проект финансиран од УНДП се воспостави Националниот информативен систем од областа на биодиверзитетот. Националниот информативен систем за биодиверзитет служи за споредба, управување, анализа и дисеминација на податоци и информации за македонската биолошката разновидност. Тој служи како централна точка за размена на податоци помеѓу владините органи, невладините организации, истражувачките институции и волонтери. Информативниот систем е достапен на интернет.

Проектот "Зајакнување на административните капацитети за спроведување и примена на законската регулатива за управување со отпад на централно и локално ниво", финансиран од ИПА програмата, воспостави Национален информативен систем за управување со отпад (EWMIS). EWMIS е главно наменет за собирање на податоци за комунален отпад на локално, регионално и централно ниво. Овој електронски информативен систем не е целосно оперативен поради несоодветноста на законската регулатива, односно според начинот и формата на собирање податоци пропишани во Правилникот за формата и содржината на дневникот за управување со отпад, формата и содржината на обрасците за идентификација и транспортирање на отпадот и формата и одржувањето на обрасците за годишниот извештај за третман на отпад. Понатаму, EWMIS не ги следи законските прописи за собирање податоци за отпадот од пакување, отпадни батерии и батерии, отпад од користени возила и електричен и електронски отпад. Начинот и методологијата за собирање на наведените податоци за различни видови отпад е пропишана со посебни закони и прописи.

Од ратификацијата на Протоколот за испуштање и пренос на загадувачи до сега, Регистарот континуирано се одржува и ажурира со користење на

алатката РИПЗ–online која е наменета за известување на податоци од областа на животната средина од страна на сите регистрирани РИПЗ оператори во Министерството за животна средина и просторно планирање. Податоците кои се внесуваат од страна на операторите преку РИПЗ–online се објавуваат на националниот РИПЗ веб портал (http://ripz.moepp.gov.mk/). Порталот обезбедува пристап на јавноста до податоците за емисиите и загадувањето на медиумите на животната средина, како и други релевантни прашања поврзани со животната средина.

Македонскиот информативен центар за животна средина (МИЦЖС), во соработка со други релевантни национални институции, изготвува Годишен извештај од обработени податоци за квалитет на животната средина, на секои две години изготвува Извештај за индикаторск на животната средина, а на секои четири изготвува Извештај за состојбата на животната средина во Република Македонија. Врз основа на собраните податоци за животната средина, МИЦЖС, исто така,изготвува тематски месечни и годишни извештаи, на пример, Месечен извештај за квалитетот на воздухот. Годишно се објавува Информативниот извештај за инвентарот кој ги адресира аспектите на емисиите на воздух. Исто така, се изготвуваат извештаи за проценка на квалитетот на воздухот, како дополнителни напори за дополнување на достапноста на тематските проценки.

Понатаму, во соработка со Државниот завод за статистика, секоја втора година се изготвува публикацијата Статистики во животната средина, која е достапна на интернет страниците на двете институции.

МИЦЖС, исто така, на годишно ниво изготвува и популарни тематски брошури за поединечните медиуми за животната средина (вода, воздух, отпад, итн.).

Сите извештаи се достапни на интернет страницата на МЖСПП и се испраќаат до Секторот за комуникација со јавноста за различни заинтересирани страни и широката јавност.

Соработката помеѓу Министерството за здравство и Министерството за животна средина и просторно планирање е од основно значење за правилното конципирање и спроведување на политиката за односот животна средина - здравјето на луѓето. Министерството за здравство преку Државниот санитарен и здравствен инспекторат и Институтот за јавно здравје учествува во следењето на загадувањето на животната средина, односно во мониторингот на загадувањето на воздухот, водата, прехранбените продукти, во мониторингот и заштитата на популацијата од штетните ефекти на гасовите, јонизирачкото зрачење, бучава и надзор на хигиено-епидемиолошката состојба на населението. Јавните здравствени организации кои се вклучени во мониторингот се обврзани да доставуваат редовно податоци до МЖСПП.

Во Институтот за јавно здравје и 10-те регионални заводи за здравствена заштита, постојат служби за хигиена и здравствена екологија од кои во Скопје и

Велес има редовен мониторинг на квалитетот на воздухот, а во останатите се испитуваат параметри од аспект на заштита на човековото здравје како и здравствената исправност на водата за пиење и површинските води. Овие активности се одвиваат по усогласена методологија и динамика во согласност со постојната регулатива, а во форма на програмски задачи. Регионалните заводи ги обработуваат и ги доставуваат податоците од мониторингот на воздухот, водата за пиење и површинските во вид на месечни и шестмесечни годишни извештаи до Институтот за Јавно Здравство кои исто така, ги доставуваат до МЖСПП. Во врска со податоците за бучава во животната средина, се собираат релевантни информации од заводите за јавно здравје во градовите Битола, Куманово и Кичево. На почетокот на секоја година, Институтот за јавно здравје изготвува збирен годишен извештај.

Министерството за животна средина и просторно планирање, во согласност со Законот за животна средина, член 46, има обврски да ги известува меѓународните органи и да доставува релевантни тематски податоци, информации и извешати. Обврските за известување, како национални така и меѓународни, ги извршува Секторот Македонски информативен центар за животна средина кој што воедно е иНационалниот координатор за соработка со Европска агенција за животна средина (ЕЕА). МИЦЖС од 1998 година учествува во редовните активности на ЕЕА и EIONET мрежата од тематски експерти, и преку номинираните Национални референтни центри, односно тематски експерти, редовно известува со податоци и информации од повеќе медиуми во животната средина во Република Македонија. Националните референтни центри се експерти од повеќе домашни институтиции, чии што обврски за навремено доставање на релевантните податоци до ЕЕА, се оценуваат според усвоени критериуми – EIONET Core Data Flow – односно, преку редовен проток на приоритетни податоци за состојбата на животната средина. Сите податоци доставени до ЕЕА, се од јавен карактер и се достапни до јавноста, како преку бројните публикации, така и на интегрираната вебстрана на ЕЕА. Јавноста во Република Македонија има можност да ги користи истите податоци и да се информира за состојбата на одредени медиуми во животната средина, и компаративно да ги согледува состојбите во другите земји во Европа.

Прашање 14	Посочете релевантни web-сите адреси, доколку се достапни:

http://www.moepp.gov.mk/
http://airquality.moepp.gov.mk/
http://airquality.moepp.gov.mk/ or http://air.moepp.gov.mk/
http://ewmis.moepp.gov.mk/
http://nbis.moepp.gov.mk/

http://ripz.moepp.gov.mk

Прашање 15	Објаснете како е имплементиран секој став од Член 6. Опишете го транспонирањето на релевантните дефиниции во Член 2 и барањето за не дискриминација во Член 3, став 9. Исто така, конкретно опишете: (а) Во однос на став 1, мерките преземени со цел: (и) Одредбите од Член 6 да се применуваат во однос на одлуките дали да се дозволат предложените активности наведени во Анекс I од Конвенцијата; (ии) Одредбите од Член 6 се применуваат на одлуките за предложените активности што не се наведени во Анекс И, а кои може да имаат значително влијание врз животната средина б) Мерките преземени со цел засегнатата јавност на почетокот на процедурата за донесување одлуки поврзани со животната средина, да биде информирана на соодветен, навремен и ефикасен начин, за прашањата/темите наведени во став 2; (в) Мерките преземени со цел временските рокови за процедуритре за учество на јавноста да ги исполнуваат барањата од став 3; (г) Во однос на став 4, Мерките преземени со цел рано вклучување/учество на јавноста; (д) Во однос на став 5, мерките преземени да ги поттикнат/охрабрат перспективните апликанти за идентификација на јавноста (која е засегната), да влегуваат во дискусии, и да обезбедуваат информации во однос на целите за нивно аплицирање пред аплицирањето за дозвола/одобрение; (ѓ) Во однос на став 6, мерките преземени да обезбедат: (и) Компетентните власти ñ ги даваат на засегнатата јавност сите информации релевантни за процесот на донесување одлуки наведен во Член 6 кои се достапни во периодот на спроведувањето на процедурата за учество на јавноста; (ии) Конкретно, компетентните власти ñ ги даваат на засегнатата јавност информациите наведени во овој став; (е) Во однос на став 7, мерките преземени со цел процедурите за учество на јавноста да ñ дозволуваат на јавноста да поднесува/дава коментари, информации, анализи или мислења кои ги смета за релевантни за предложената активност; (ж) Во однос на став 8, мерките преземени со цел при донесувањето на одлуката да се води сметка за исходот од учеството на јавноста; (з) Во однос на став 9, мерките преземени со цел јавноста да биде брзо/точно информирана за одлуката во согласност со соодветните процедури; (ѕ) Во однос на став 10, мерките преземени со цел кога властите ги разгледуваат или

	ажурираат оперативните услови за активноста наведена во став 1, да се применуваат одредбите од ставовите 2 до 9 за да се направат неопходните промени, и онаму каде што е потребно/соодветно; (k) Во однос на став 11, мерките преземени за примена на одредбите од Член 6 на одлуката дали да се дозволи намерно ослободување на генетски модифицирани организми во животната средина;

Постапката за оцена на влијанието врз животанта средина е уредена со Законот за животната средина и прописите кои произлегуваат од него. Предмет на оцената на влијанијата врз животната средина се проектите кои поради нивниот карактер, обем или локацијата на којашто се изведуваат можат да имаат значително влијание врз животната средина. Оцената се врши задолжително, врз основа на критериуми со кои се утврдува потребата од оценување на влијанието врз животната средина, како и врз други, генерално определени, проекти, кои би можеле да имаат значително влијание врз животната средина. Потребата од оценување на влијанието врз животната средина се утврдува со испитување на секој одделен случај, врз основа на карактерот, големината и локацијата согласно пропишаните критериуми, а имајќи ги предвид најновите научни и технички сознанија и решенијата во прописите со кои се определуваат најниските граници на испуштањата во животната средина

Органот на државната власт компетентен за извршување на работи од обласа на животна средина има обврска да:

- го огласи известувањето за намерата на инвеститорот за изведување на проект, и тоа во два национални дневни весника и на Интернет страницата на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина;
- го огласи решението за утврдување на потребата од оцена на влијанието врз животната средина, и тоа во два национални дневни весника, на Интернет страницата, како и на огласната табла во органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина;
- објави дека студијата за оцена на влијанието врз животната средина од е подготвена и достапна за јавноста во два национални дневни весника, на локалната радио и ТВ¬ станица, а нетехничкиот извештај се објавува на Интернет страницата на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина;
- да го објави извештајот за соодветноста на студијата за оценка на влијанието врз животната средина, и тоа во два национални весници и на интернет страна на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина;

- го објави решението за одобрување или за неодобрување на реализација на проектот во два национални дневни весника, на Интернет страницата, како и на огласната табла во органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина;
- го објави местото и времето на одржување на јавната расправа по однос на студијата за оцена на влијанијата врз животната средина и да обезбеди достапност на информациите кои í се потребни на јавноста за учество во јавната расправа, во два национални дневни весника и на локалната радио и ТВ-станица;

По барање на странска држава, информациите од точките 2, 3, 4 и 5 , се достапни за надлежните органи на странската држава, во согласност со утврдената постапка.

Законот предвидува и дека во рок од седум дена од денот на приемот на барањето за издавање на интегрирана еколошка дозвола, МЖСПП е должно да го објави барањето во два дневни весника кои се достапни на целата територија на Република Македонија и на својата Интернет страница, како и во рок од 15 дена од објавувањето на барањето, да и обезбеди на јавноста пристап до достапните информации потребни за оформување на мислењата и на ставовите, во согласност со одредбите од овој закон. Секое лице, органите на државната власт, како и општините, градот Скопје и општините во градот Скопје, можат да го доставаат своето мислење, во писмена форма, до МЖСПП во рок од 30 дена од денот на објавувањето на студијата за оцена на влијанието врз животната средина. МЖСПП е должно да ги земе во предвид мислењата при издавање на дозволата.

Единиците на локалната самоуправа обезбедуваат учество на јавноста и пристап до сите релевантни информации, во постапката за издавање на Б интегрирани еколошки дозволи. Во рок од 30 дена од објавувањето на барањето за издавање на интегрирана дозвола, засегнатата јавност може да ги достави своите мислења и ставови во писмена форма.

При изготвувањето на А-интегрираната еколошка дозвола, МЖСПП е должно во образложението на А-интегрираната еколошка дозвола да наведе кои од мислењата и ставовите доставени од јавноста се земени предвид, а кои не се, како и причините за тоа. На барање на засегната јавност инвеститорот е должен да организира јавна расправа.

Законот се заснова меѓудругото и на начелото на недискриминација. Согласно Уставот на Република Македонија, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата, независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Намерното ослободување на ГМО во животната средина е регулирано во глава 5.1 намерно ослободување на ГМО или комбинација од ГМО во животната средина во Законот за генетски модифицирани организми. Согласно член 34 од Законот, секој нотификатор пред да изврши намерно ослободување во животната средина мора да поднесе нотификација до Министерството за животна средина и просторно планирање која особено содржи техничка документација во која се содржани информации неопходни за спроведување на оценувањето на ризикот како резултат на намерното ослободување на ГМО и процена на ризикот. Министерството во рок од пет дена од денот на приемот на комплетната нотификација е должен да објави кратка содржина на интернет страната и да ја објави во два дневни весника на територијата на Република Македонија. Јавноста своето мислење може да го достави во рок од 30 дена од денот на објавување. Министерството е должно да обезбеди увид на јавноста во податоците од нотификацијата, процената на ризикот, извештајот за процена на ГМО како и во други информации кои ја следат нотификацијата. Министерството е должно при издавање на дозволата да ги земе во предвид навремено доставените мислења и коментари. Министерството за животна средина и просторно планирање во рок од 90 дена од денот на приемот на комплетната нотификација издава дозвола за намерно ослободување на ГМО или со решение ја одбива нотификацијата доколку не се исполнети условите за намерно ослободување на ГМО .

Прашање 16	Опишете ги препреките на кои се наиде при имплементацијата на било кој од ставовите од Член 6.

- Потребни финансиски ресурси,
- Недостаток на капацитети на сите релевантни субјекти во процесот,
- Зголемување на персоналните капацитет на Министерството за животна средина и просторно плнирање за обезбедување на учество на јавноста при реализација на проекти, особено кога е потребно да се спроведе национална и прекугранична процедура за оценка на влијанието врз животната средина, од причина што е неопходно на јавноста да и се обезбеди доволно време за информирање и подготовка за ефикасно учество во текот на донесување на одлуки за животната средина.

Прашање 17	Обезбедете понатамошни информации за практичната примена на одредбите за учество на јавноста во одлучувањето за посебните активности од Член 6, пр. дали постојат достапни статистички податоци или други информации за учество на јавноста во одлучувањето за посебните активности или во одлучувањето за непримена на одредбите од овој Член на предложените активности кои служат за целите на

	националната одбрана

Согласно Законот за животната средина и соодветните подзаконски акти Министертвото ги спроведува обврските од одредбите за вклучување на јавноста во процесот на донесување на одлуки. Јавноста е информирана уште во раните фази односно во фаза на планирање на активности, што подразбира донесување на законска регулатива, планови, програми, стратегии, проекти, дозволи и постапките за спроведување оцена на влијанието врз животната средина. Исто така, на барање на засегнати страни се организираат и јавни расправи при што согласно законските обврски земени се во предвид резултатите од учеството на јавноста.
Во извештајниот период реализирани се 38 јавни расправи во однос на ОВЖС.

Прашање 18	Посочете релевантни web-site адреси, доколку се достапни?

www.moepp.gov.mk

Прашање 19	Наведете ги соодветните практични и/или други одредби наменети за јавноста да учествува во подготвувањето на плановите и програмите поврзани со животната средина во согласност со член 7. Опишете го транспонирањето на релевантните дефиниции во Член 2 и барањата за не-дискриминација во Член 3, став 9.

Учеството на јавноста во подготвувањето на планови и програми од областа на животната средина е уредено со Законот за животна средина во глава 9 Планирање на заштитата на животната средина е уредено учеството на јавноста во постапката за донесување на плански документи , изготвување на прописи и учество на јавноста во постапката. Во член 61 од Законот е пропишана обврска за органите на државната управа и органите на единиците на локална самоуправа, при подготовката, донесување, изменување или ревидирање на планови и програми да ја известат јавноста по пат на известувања или на друг соодветен начин со цел да и овозможат на јавноста да учествува во постапката за одлучување по планови и програми. Овие прашања се подетално регулирани во Уредбата за учество на јавноста во текот на изработката на прописи и други акти, како и планови и програми од областа на животната средина.
Во глава Оцена на влијанието на определени стратегии, планови и програми врз животната средина во член 65 од Законот е дефинирано сите плански документи

кои се подготвуваат во областа на земјоделството, шумарството, рибарството, енергетиката, индустријата, рударството, транспортот, регионалниот развој, телекомуникациите, управувањето отпадот, управувањето со водите, туризмот, просторното и урбанистичкото планирање и користењето на земјиштето и со кои се создава основа за изведување на проекти за кои се врши оцена на влијанието врз животната средина или на сите плански документи со кои се уредување управувањето со заштитени подрачја прогаласени со закон или пак можат да влијаат врз тие подрачје се спроведува стратегиска оцена. Стратегиите, плановите и порграмите за кои се спроведува стратегиска оцена се пропишани во Уредбата за стратегии, планови и програми, вклучувајќи ги промените на тие стратегии, планови и програми за кои задолжително се спроведува постапка за оцена на нивното влијание врз животната средина и врз животот и здравјето на луѓето.

Пред започнување на постапката за усвојување на планскиот документ и во рок од пет дена од комплетирањето на извештајот за животната средина, органот кој го подготвува планскиот документ, објавува информации кои се однесуваат на нацрт-планскиот документ и извештајот за животната средина, заедно со информација за постапката за учество на јавноста. Органот е должен истовремено нацрт планскиот документ и извештајот за животна средина да го достави до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина. Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, и органите засегнати од имплементацијата на планските документи, правните и физички лица и јавноста можат да го изразат своето мислење во врска со нацртот на планскиот документ и извештајот за животната средина, до органот кој го подготвува планскиот документ, во рок од 30 дена од денот на доставувањето односно објавувањето на информациите во врска со нив. Органот е должен да ги земе во предвид во изработката на планскиот документ мислењата добиени во врска со нацртот на планскиот документ и извештајот за животната средина за што подготвува посебен извештај.

Согласно член 93 од Законот за животна средина во случај на прекугранична соработка, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во соработка со надлежниот орган на засегнатата држава, е должен да создаде услови за информирање на јавноста и за добивање мислења и коментари од засегнатата јавност на засегнатата држава, исто како и за домашната јавност, во согласност со законите на Република Македонија.Информациите добиени од засегнатата држава, заедно со коментарите од нејзината јавност органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги зема предвид при донесување на решението за одобрување на спроведувањето на проектот.

Доколку органот на државната управа надлежен за работите од областа на

животната средина добие известување од друга држава дека има сознание за тоа дека во Република Македонија би се спроведувал проект кој би можел да има значително прекугранично влијание, а за кој проект истата држава не била известена од страна на Република Македонија во согласност со овој закон е должен, доколку оцени дека постои прекугранично влијание, да ја вклучи другата држава во постапката за оцена на влијанието врз животната средина во согласност со овој закон.

Прашање 20	Објаснете какви можности постојат за учество на јавноста во подготвување на политиките кои се однесуваат на животната средина средина во согласност со член 7 .

Учеството на јавноста при изготвувањето на планските документи е утврдено со повеќе законски акти и во поглед на сите стратешки, плански и програмски документи Овие документи се донесуваат во две фази: нацрт и предлог фаза. Нацртите на документите се објавуваат и се организира јавна и стручна расправа околу нивната содржина. Мислењата, забелешките и сугестиите добиени од расправата задолжително се земаат предвид при дооформувањето на текстот на документот, кој како Предлог се доставува за конечно усвојување.
Најчесто користени начини на вклучување на јавноста уште во раната фаза на изработка на документите е преку нивно вклучување во работните групи како и редовно објавување на планските документи на веб страницата на Министерството и преку одржување на јавни расправи во однос на планскиот документ.

Прашање 21	Опишете ги препреките на кои се наиде при имплементацијата на Член 7.

- Зајакнување на административните и финансиските капацитети на сите релевантни субјекти во процесот.

Прашање 22	Обезбедете понатамошни информации за практичната примена на одредбите за учество на јавноста во одлучувањето за посебните активности од Член 7.

Воедно во извештајниот период се спроведоа повеќе постапки за стратегиска оцена на влијанието врз животната средина кои се однесуваа на донесување на стратешки и плански документи од областа животна средина и климатска акција. Во смисла на наведеноста постапката се спроведе за следните

документи:
- Секторска стратегија за ќивотна средина и клима (2014-2020)
- Трет национален план за климатски промени
- Национална стратегија за заштита на природата 2017-2027
- Национална стратегија за биолошка разновидност со Акционен план 2017-2023

Прашање 23	Посочете релевантни web-site адреси, доколку се достапни?

www.moepp.gov.mk

Прашање 24	Опишете ги напорите направени за промовирање на ефикасно учество на јавноста за време на подготвувањето од страна на властите на извршните правила/одредби и останатите општо применливи законски обврзувачки правила кои може да имаат значителен ефект врз животната средина во согласност со член 8. Соодветно опишете го транспонирањето на релевантните дефиниции во Член 2 и барањата за не-дискриминација во Член 3, став 9.

Во Република Македонија за изработка на закони како и при нивната измена и дополнување задолжително се спроведува проценка на влијанието на регулативата. Постапката за проценка на влијанието на регулативата е уредена во: Законот за Владата на Република Македонија; Деловникот за работа на Владата на Република Македонија , Методологија за проценка на влијанието на регулативата и Одлука за формата и содржината на Извештајот за проценка на влијанието на регулативата. За таа цел воспоставен е веб порталот на електронски регистар на прописи (www.ener.gov.mk) на кој се објавуваат сите нацрт текстови на закони како и нивните измени и дополнувања. Паралелно со нацрт текстовите на законите се објавува и извештајот за спроведување на проценка на влијанието на регулативата во кој се содржани мислењата и коментарите кои се доставени по нацрт текстовите на прописите. Сите свои забелешки јавноста може да ги достави до Министерството или пак да ги стави на енер порталот. Нацрт текстовите на

законите задолжително се објавуваат на интернет страната на Министерството за животна средина и просторно планирање.

Прашање 25	Опишете ги препреките на кои се наиде при имплементацијата на Член 8

- Зајакнување на капацитетите на централната власт за спроведување на постапката за проценка на влијанието на регулативата;
- Зголемување на свеста на јавноста и промовирање на ПВР како алатка за учество на јавноста во донесување на законите;
- Зајакнување на човечки и финансиски капацитети на сите релевантни субјекти во процесот на централно и локално ниво.

Прашање 26	Обезбедете понатамошни информации за практичната примена одредбите за учество на јавноста во областа опфатена во Член 8.

МЖСПП, дополнително во рамки на проектите во кои се подготвуваа прописите и стратешките документи, како и за останатите прописи и документи настојува да обезбеди транспарентност преку следните форми: формирање на работни групи, прашалници, спроведување истражувања на јавното мислење: квантитативна и квалитативна анкета, организирање работилници за нацрт- текстовите на законите и сл. Во овие работилници учествуваат претставници од владините и државните институции, единиците на локална самоуправа, јавни претпријатија, индустријата односно стопанската комора на РМ, други приватно-правни ентитети носители на обврски, невладини организации, научни и стручни организации, а добиените валидни коментари беа вградени во нацрт и предлог Законите

Прашање 27	Посочете релевантни веб адреси, доколку се достапни:

www.moepp.gov.mk
www.ener.gov.mk

Прашање 28	Објаснете како е имплементиран секој став од Член 9. Опишете го транспонирањето на релевантните дефиниции во Член 2 и барањето за не дискриминација во Член 3, став 9. Исто така,

	конкретно опишете: (а) Во однос на став 1, мерките преземени со цел: (и) Секое лице кое смета дека неговото или нејзиното барање за информација според Член 4 не е разгледано во согласност со одредбите на тој Член да има пристап до процедурата на разгледување пред суд или друго независно и непристрасно тело основано со закон; (ии) Онаму каде што постои одредба за ваков преглед дадена од суд, истото лице исто така има пристап до експедитивната процедура воспоставена со закон, која е бесплатна или не многу скапа за разгледување од страна на властите или преглед од страна на друго независно и непристрасно тело освен судот; (иии) Конечните одлуки според овој став се обврзувачки за властите кои ги поседуваат информациите, и тие причини се наведени во писмена форма, барем онаму каде што е одбиен пристапот до информации; (б) Мерките преземени со цел во рамки на националната законска регулатива, претставниците на засегнатата јавност кои ги исполнуваат критериумите дадени во став 2 да имаат пристап до процедурата на разгледување пред суд и/или друго независно и непристрасно тело основано со закон, да ја испитаат суштинската и процедурална законитост на било која одлука, акт или пропуст кои се предмет на одредбите од Член 6; (в) Во однос на став 3, мерките преземени со цел онаму каде што ги исполнуваат критериумите (доколку такви постојат) дефинирани во националниот закон, претставниците на јавноста да имаат пристап до административните или законските процедури за испитување на актите и пропустите од стана на приватни лица и властите кои ги прекршуваат одредбите од националниот закон кои се однесуваат на животната средина; (г) Во однос на став 4, мерките преземени со цел: (и) Процедурите наведени во ставовите 1, 2 и 3 да обезбедуваат соодветен и ефикасен правен лек; (ии) Инаку, ваквите процедури ги исполнуваат барањата од овој став; Во однос на став 5, мерките преземени со цел за јавноста да се обезбедени/дадени информации за пристап до административниот и правниот преглед.

Во Законот за животната средина, во член 55 се јасно дефинирано случаите во кои надлежниот субјект за давање на информација може да го одбие барањето за добивање на информации и тоа:

- Не ја поседува бараната информација. Во тој случај субјектот е должен во рок од седум дена од приемот на барањето истото да го препрати до субјектот кој ја поседува бараната информација, доколку знае кој е тој субјект и за тоа да го извести барателот. Доколку не знае кој ја поседува бараната информација го известува барателот кој субјект најверојатно ја поседува бараната информација;

- Барањето е очигледно неразумно;

- Барањето е премногу воопштено. Субјектот е должен во рок кој не може да биде подолг од 15 дена од денот на приемот на барањето, по писмен пат, да го поучи барателот за формата, содржината и за обемот на барањето и/или

- Барањето се однесува на информација којашто се наоѓа во фаза на дооформување или служи за интерни потреби и комуникации. Доколку станува збор за информација што се наоѓа во фаза на изготвување, субјектот го известува барателот на информацијата за тоа кој субјект ја подготвува информацијата и за колку време ќе биде изготвена.

Субјектите можат да одбијат да овозможат пристап до информацијата, само доколку нејзиното објавување би имало негативни последици врз:

1) доверливоста на постапките кои ги водат надлежните органи, во случај кога доверливоста е утврдена во согласност со закон или пропис донесен врз основа на закон;

2) меѓународните односи, јавната безбедност и одбраната на земјата;

3) судската постапка, правата на правните и на физичките лица на правична судска постапка, како и врз правото да се покрене судска или дисциплинска постапка;

4) доверливоста на трговските или на индустриските информации, во случај кога таквата доверливост е загарантирана со закон, со цел за да се заштити легитимниот економски интерес, вклучувајќи го и јавниот интерес во задржување на статистичката доверливост и тајноста на даноците;

5) заштитата на лицата и на доверливоста на личните податоци;

6) заштитата на правата на интелектуална и индустриска сопственост;

7) интересите или заштитата на секое лице кое што ја доставило бараната информација, без каква било обврска истата да ја достави, доколку тоа лице не се согласува со објавувањето на таа информација и/или

8) заштита на животната средина, а особено заштита на одредени диви видови и/или типови на живеалишта;

Субјектите нема да го одбијат барањето ако тоа барање се однесува на информациите за испуштањата или за други емисии во животната средина.

Субјектите по поднесеното барање за добивање на информација се должни бараните информации да ги направат достапни во најкраток може рок, но не подоцна од еден месец од денот на приемот на барањето или најдоцна во рок од два месеца по приемот на барањето доколку поради обемноста и комплексноста на информациите истите не можат да се комплетираат во рок од еден месец.
Доколку постојат причини поради кои не може да се постапи по барањето субјектот до кој е поднесено барањето истото го одбива со донесување Решение за одбивање на барањето односно заклучокот во кое задолжително се наведуваат причините за одбивање на барањето, како и правна поука за можностите за изјавување жалба по решението или по заклучокот.
Против донесеното решение со кое се одбива барањето за пристап до информации пропишано е право на жалба пред Комисија за заштита на правото за слободен пристап до информациите од јавен карактер .

Правото на жалба е предвидено и во Законот за животна средина, со цел да им овозможи на организациите и физичките лице пристап до правдата, ги специфицира случаите во кои здруженијата на граѓани основани заради заштита на животната средина и јавноста имаат право на жалба од областа на животната средина, заради заштита на своите права и интереси во неколку случаи, кои вклучуваат:
а) правото за пристап до информации од областа на животната средина
б) правата во постапката за оцена на влијанијането врз животната средина
в) правата во постапката за издавање на интегрирана еколошка дозвола
Правото на пристап на организации и поединци до правдата заради заштита на своите права и интереси, во управна постапка, се утврдува и со посебните закони од областа на животната средина, со кои се регулираат правата на правните и физичките лица од областа на животна средина .
Во Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер исто така е гарантирано правото на жалба односно барателот има право да изјави жалба до Комисијата за слободен пристап до информации во рок од 15 дена од денот кога имателот на информацијата го одбил барањето или не одговорил во предвидениот рок.
Против донесените решенија во второстепена постапка, барателот има право да поднесе тужба за поведување на управен спор пред надлежниот суд.
Согласно член 13 став 4 од Законот за судовите, судските одлуки се задолжителни за сите правни и физички лица.

Согласно, Заштита на правата на поединците и организациите во управна постапка е предвидено и од страна на институцијата Народен правобранител (Омбудсман). Институцијата Народен правобранител (Омбудсман) во Р.М. има основна законска функција и обврска да ги штити права на граѓаните и на сите други лица, кои им се загарантирани со Уставот, законите и меѓународните акти и документи ратификувани од Собранието на Р.М. во таа смисла и заштита на правото за слободен пристап до информациите од областа на животната средина. Народниот правобранител во уставниот систем на Р.М е поставен како самостоен и независен орган, како механизам преку кој се штитат уставните и законските права на граѓаните и на сите други лица кога им се повредени со акти, дејствија и пропуштања на дејствија на органите на државната управа и на други органи и организации што имаат јавниовластувања. Начинот на избор на народниот правобранител, гарантира негова самостојност и независност во вршењето на функцијата. Законот за Народниот правобранител во членовите 11- 18, предвидува дека подносителот е ослободен од такси за постапката пред Народниот правобранител.

Членот 2 од Конвенцијата е транспониран во Законот за животна средина (член 5, **Член 51, член 52**) како и во Одлуката за објавување на листа на субјекти кои поседуваат или за кои се поседуваат информации кои се однесуваат на животната средина и Правилник за начинот и постапката на обезбедување пристап до информации во врска со животната средина.

Согласно член 3 од Правилник за начинот и постапката на обезбедување пристап до информации во врска со животната средина правото на пристап до информации за животната средина им припаѓа на сите баратели на ист начин и под еднакви услови, и тие се рамноправни во нивното остварување.

На барањата за пристап до информации за животна средина се одговара според редоследот на пристигнатите барања, а согласно временскиот период потребен за подготвување на одговорите по барањата, се имплементира ставот 9 од членот 3 на конвенцијата.

Прашање 29	Опишете ги препреките на кои се наиде при имплементацијата на било кој од ставовите од Член 9.

Потреба од зајакнување на капацитети на надлежните органи за спроведување на правото на пристап до правда особено на органите на извршната и судската власт. Потребна е посебна обука исклучиво за третиот столб како би можело да се изврши правилна имплементација на истиот.

Прашање 30	Обезбедете понатамошни информации за практичната примена на одредбите за пристап до правдата според Член 9, пр. дали постојат достапни статистички податоци за правда во областа на животната средина и дали постојат помошни механизми за отстранување или намалување на финансиските или другите бариери до пристапот до правдата?

Во Законот за Народниот правобранител („Службен весник на РМ“ бр. 60/03) во членовите 11-18, предвидува олеснувања во смисла дека подносителот е ослободен од такси за постапката која ја иницирал пред Народниот правобранител.
Дополнително, Законот за Народен правобранител овозможува поднесување на претставка од страна секој државјанин на Република Македонија кога некое негово основно човеково право не е почитувано или е повредено од страна на интитуциите на системот или од некое друго правно или физичко лице. Земајќи го предвид членот 44 од Уставот на Република Македонија кој на секој државјанин му обезбедува услови за живот во здрава и чиста животна средина, Народниот правобранител ги зема предвид и претставките кои се однесуваат на повредата на ова право.

Прашање 31	Посочете релевантни веб адреси, доколку се достапни

www.covekovi-prava.gov.mk
www.ombudsman.gov.mk
www.sobranie.mk
www.stat.gov.mk
www.usud.gov.mk
www.mlrc.org.mk

Прашање 32	Доколку е соодветно, посочете како имплементацијата на Конвенцијата придонесува кон заштитата на правото на секое лице од сегашните и идните генерации да живее во животна средина која е соодветна за неговото или нејзиното здравје и добробит.

Архуската Конвенција како меѓународен договор е еден од најважните инструменти за заштита на правото на граѓаните за здрава животна средина. Јавноста има право и потреба да биде информирана, да учествува во одлучувањето по прашањата за заштита на животната средина и да има слободен пристап до истите. Имплементацијата на Архуската конвенција

овозможува подобрување на пристапот до информациита, зголемување на учество на јавноста во одлучувањето со што се подобрува квалитетот на одлуките, а сето тоа ќе резултира со подобрување на квалитетот на животната средина. Имплементацијата на Архуската конвенција придонесува кон заштита на правото на секој поединец од сегашните и идни генерации, да живее во животна средина што е соодветна за неговото здравје и добросостојба и да се овозможат правата на пристап до информации, учество на јавноста во одлучувањето и пристап до правдата во однос на прашањата сврзани со заштита на животната средина, а во согласност со Законот за животната средина.

Прашање 33	Во однос на законските, регулаторните и другите мерки кои ги применуваат одредбите за учество на јавноста во одлуките за намерно ослободување во животната средина и пласирање на генетски модифицирани организми на пазарот во членот 6 бис, опишете: (a) Во однос на став 1 од член 6 и: (b) Став 1 од Прилог I, аранжмани во регулаторната рамка на Партијата за да се обезбедат ефективни информации и учество на јавноста за одлуки - предмет на одредбите од член 6 (c) Став 2 од Прилог I, сите исклучоци предвидени во регулаторната рамка за постапката за учество на јавноста утврдена во Анекс I и критериумите за секој таков исклучок (d) Став 3 од Прилог I, мерките преземени за да ѝ бидат достапни на јавноста на соодветен, навремен и ефикасен начин, резиме на нотификацијата внесена за да се добие одобрение за намерно пуштање или пуштање на пазарот на такви генетски модифицирани организми, како и извештај за проценка каде што е достапен; (e) Став 4 од Прилог I, преземени мерки за да се обезбеди сигурност дека во никој случај информациите наведени во тој став не се сметаат за доверливи; (f) Став 5 од Прилог I, преземени мерки за да се обезбеди транспарентност на постапките за донесување одлуки и да се обезбеди пристап до релевантните процедурални информации до јавноста вклучувајќи, на пример: а. Природата на можните одлуки; б. Јавниот орган одговорен за донесување на одлуката; в. Спогодбите за учество на јавноста утврдени согласно со став 1

	од Прилог I; d. Посочување на јавниот орган од кој може да се добијат релевантни информации; e. Посочување на јавниот орган до кој може да се поднесат коментари и временскиот распоред за пренесување на коментарите; (g) Параграф 6 од Прилог I, преземени мерки за да се обезбеди дека аранжманите што се воведуваат за спроведување на став 1 од Анекс I дозволуваат јавноста да ги достави на кој било соодветен начин сите коментари, информации, анализи или мислења кои ги смета за релевантни за предложените намерни ослободувања или пласирања на пазарот; (h) Став 7 од Прилог I, преземени мерки за да се осигура дека се води сметка за исходот од постапките за учество на јавноста организирана согласно став 1 од Прилог I; (i) Параграф 8 од Прилог I, преземени мерки за да се осигура дека текстовите на одлуките кои подлежат на одредбите од Анекс I донесени од страна на јавен орган се јавно достапни, заедно со причините и размислувањата врз основа на кои тие се засноваат (j) Во врска со став 2 од член 6, како условите направени во согласност со одредбите од Анекс I се комплементарни и меѓусебно се поддржуваат од националната рамка за биосигурност и се во согласност со целите на Картагенскиот протокол за биосигурност кон Конвенцијата за Биолошка разновидност.

Врз основа на член 12 став (6) од Законот за генетски модифицирани организми (Сл.Весник на РМ бр.35/08 и 163/13) донесен е Правилник за начинот и постапката за учество на јавноста во издавањето на дозволи за ограничено користење на ГМО, за намерно ослободување на ГМО во животната средина, за пуштање наГМО на пазар, како и на други информации поврзани со користењето на ГМО (Сл.Весник на РМ бр.23/14).Истиот е во корелација со ставовите 1, 3, 7 , 8 од членот 6 бис и Анексот I.

Прашање 34	. Опишете ги сите пречки со кои се соочувате при спроведувањето на некои од ставовите од членот 6 бис и анексот I.

Потребно е зголемување на бројот на лица одговорни за спроведување на законодавството за ГМО

Прашање 35	Посочете дополнителни информации за практичната примена на одредбите за учество на јавноста во одлуките за намерно ослободување во животната средина и пласирање на генетски модифицирани организми на пазарот во член 6, на пример, дали постојат статистички податоци или други информации достапни за учеството на јавноста во таквите одлуки или одлуките што се разгледуваат според став 2 од Прилог I се исклучоци од постапките за учество на јавноста во тој анекс?

Не е отпочнато со практична примена на одредбите за учество на јавноста во одлуките за намерно ослободување во животната средина и пласирање на генетски модифицирани организми согласно член 6.

Прашање 36	Посочете релевантни адреси на веб-страници, доколку се достапни, вклучувајќи адреси на веб-страници за регистри на одлуки и изданија поврзани со генетски модифицирани организми:

www.moepp.gov.mk
www.fva.mk

Прашање 37	Доколку, по разгледувањето на извештајот и сите препораки на Комитетот за усогласување, на состанокот на учесниците на последната седница е одлучено за мерките што се однесуваат на усогласеноста од страна на вашата земја, наведете: (а) кои се мерките; и (б) какви специфични активности вашата земја презела за да ги спроведе мерките со цел да се постигне усогласеност со Конвенцијата.

Не е отпочнато со практична примена на одредбите за учество на јавноста во одлуките за намерно ослободување во животната средина и пласирање на генетски модифицирани организми согласно член 6.